

Адміністративно-правове ПОЛОЖЕННЯ

Міністерства юстиції України – як суб'єкта державного фінансового моніторингу

Д. В. Журавльов

*кандидат юридичних наук, заступник директора
Департаменту нотаріату, фінансового моніторингу
юридичних послуг та реєстрації адвокатських
об'єднань Міністерства юстиції України*

Немає сумніву в тому, що захист прав та законних інтересів громадян, суспільства і держави шляхом визначення правового механізму протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму є важливою державною справою.

Ідея запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, опанувала значну частину світу, до якої активно приєдналась Україна.

Відносини, що виникають у сфері фінансового обігу, характеризуються на сьогодні як гіпердинамічні, з великою кількістю елементів переміщення валютних цінностей через кордони з використанням як «кеш-кур'єрів», так і сучасних інформаційних технологій, та сучасних технологій платіжних систем, що в свою чергу зумовлює зростання переліку засобів відмивання «брудних» грошей.

Ще не дуже досконала система організації фінансового моніторингу в Україні негативно позначається на її ефективності. А це обумовлює потребу вдосконалення чинного законодавства, приведення його норм до міжнародних та європейських стандартів, узгоджених з рекомендаціями Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), Конвенцією ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму, а також

Директивами Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу 2005/60/ЄС від 26 жовтня 2005 р. про запобігання використанню фінансової системи з метою відмивання доходів та фінансування тероризму.

З прийняттям Верховною Радою України Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» в новій редакції одним з органів, що виконує функції державного фінансового моніторингу, визначено Міністерство юстиції України. Міністерство юстиції України здійснює адміністративно-правове регулювання відносин щодо організації та здійснення фінансового моніторингу і нагляду у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, щодо нотаріусів, адвокатів та інших осіб, які надають юридичні послуги.

Законодавець визначає фінансовий моніторинг як сукупність заходів, які здійснюються суб'єктами фінансового моніторингу у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, що включають проведення державного фінансового моніторингу та первинного фінансового моніторингу.

До компетенції Міністерства юстиції України як суб'єкта обов'язкового державного фінансового моніторингу віднесені такі заходи адміністрування, в тому числі і щодо застосування санкцій за порушення законодавства в сфері фінансового моніторингу:

- нагляд за суб'єктами первинного фінансового моніторингу, що полягає в здійсненні міністерством та його структурними підрозділами планових та позапланових перевірок, у тому числі виїзних суб'єктів первинного фінансового моніторингу;

- забезпечення методологічної, методичної та іншої допомоги суб'єктам первинного фінансового моніторингу шляхом підготовки певних рекомендацій та заходів,

небхідних для здійснення ефективного фінансового моніторингу;

- здійснення регулювання та нагляду з урахуванням політики, процедур та систем контролю, оцінки ризиків, що здійснюються суб'єктами первинного фінансового моніторингу, та зменшення ризиків під час діяльності таких суб'єктів у цій сфері;

- здійснення контролю та вимога від суб'єктів первинного фінансового моніторингу виконання вимог законодавства, що регулює відносини у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, а в разі виявлення порушень вимог законодавства вживає заходи, передбачені законом, до яких відносяться, як застосування штрафів, так і призупинення та припинення професійної діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу;

- проведення перевірки організації професійної підготовки працівників та керівників підрозділів, відповідальних за проведення фінансового моніторингу;

- з метою запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, Міністерство юстиції та Державний комітет фінансового моніторингу обмінюються інформацією щодо фінансових операцій, що здійснюються нотаріусами, адвокатами та іншими особами, які надають юридичні послуги про виявлені порушення законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму суб'єктами первинного фінансового моніторингу та заходи, вжиті для їх усунення;

- щорічно, але не пізніше січня наступного року, надає Державному комітету фінансового моніторингу узагальнену інформацію про дотримання суб'єктами первинного фінансового моніторингу нотаріусами, адвокатами та іншими особами, які надають юридичні послуги, вимог законодав-

ства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, у тому числі про виявлені порушення та заходи, вжиті для їх усунення;

– забезпечує зберігання інформації, що надійшла від суб'єктів первинного та державного фінансового моніторингу і правоохоронних органів;

– погоджує із Спеціально уповноваженим органом проекти будь-яких нормативно-правових актів з питань, пов'язаних з виконанням вимог Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом»;

– подає Державному комітету фінансового моніторингу інформацію, зокрема документи, необхідні для виконання покладених на нього завдань (за винятком інформації про особисте життя громадян), у порядку, визначеному законодавством;

– вживає відповідно до законодавства заходи щодо перевірки бездоганної ділової репутації осіб, які здійснюють управління та контроль суб'єктів первинного фінансового моніторингу;

– вживає відповідно до законодавства заходи для недопущення до управління суб'єктами первинного фінансового моніторингу прямої чи опосередкованої істотної участі у таких суб'єктах осіб, які мають не погашену або не зняту в установленому законом порядку судимість за корисливі злочини або тероризм;

– використовує інформацію Спеціально уповноваженого органу щодо ознак порушення суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним

шляхом, або фінансуванню тероризму для встановлення наявності відповідних порушень.

З метою адміністрування при здійсненні нагляду за суб'єктами первинного фінансового моніторингу Міністерством юстиції України розроблено та зареєстровано п'ять нормативних актів, що зобов'язані врегулювати всі питання при здійсненні повноважень Міністерством юстиції щодо фінансового моніторингу зокрема:

– Положення «Про процедуру застосування запобіжних заходів щодо країн, які не виконують або неналежащим чином виконують рекомендації міжнародних, міжурядових організацій»;

– «Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення щодо посадових осіб суб'єктів господарювання – юридичних осіб, що надають юридичні послуги»;

– «Порядок розгляду справ про порушення вимог законодавства, що регулює діяльність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та застосування санкцій»;

– «Порядок проведення перевірок Міністерством юстиції України суб'єктів первинного фінансового моніторингу»;

– «Положення про здійснення фінансового моніторингу суб'єктами первинного фінансового моніторингу, державне регулювання і нагляд за діяльністю яких здійснює Міністерство юстиції України».

Прийняття вищенаведених нормативних актів дає підстави вести мову про завершення певного етапу у встановленні в державі повної та загальної системи фінансового моніторингу європейського зразка.

Чижмарь К. І., Гаєвський І. М.

**Актуальні питання фінансового моніторингу.
Методичні рекомендації. – К., 2010. – 111 с.**